

Szkolny program profilaktyki uzależnień

SPIS TREŚCI

1. Cele działań profilaktycznych.
2. Czynniki warunkujące skuteczność profilaktyki.
3. Zadania szkoły.
4. Sposoby realizacji zadań.
5. Strategia działań wychowawczych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec uczniów stanowiących grupę potencjalnie zagrożoną uzależnieniem.

SKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ

Używanie przez dzieci i młodzież alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, przy jednoczesnym obniżeniu granicy wieku, powodują konieczność podejmowania przez szkoły działań zmierzających do eliminowania tych zjawisk.

Najbardziej efektywną metodą przeciwdziałania zjawiskom patologicznym jest kompleksowa i dostosowana do odbiorcy profilaktyka, która koncentruje uwagę ucznia na tym co jest dla niego dobre i zdrowe oraz służy jego dobremu samopoczuciu i prawidłowemu funkcjonowaniu w społeczeństwie.

I. CELE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Przekazywanie informacji o zagrożeniach zdrowotnych, społecznych, ekonomicznych i moralnych spowodowanych zażywaniem szkodliwych substancji.
2. Wskazywanie możliwości sposobów radzenia sobie z nimi.
3. Prezentowanie perspektyw zdrowego życia i drogi do satysfakcji osobistych bez stosowania środków uzależniających.
4. Kształtowanie umiejętności przeciwdziałania presji środowiska i rówieśników do przejawiania złych zachowań.
5. Uczenie dzieci spędzania wolnego czasu w sposób atrakcyjny i społecznie akceptowany.
6. Kształtowanie umiejętności pozwalających uczniom zaspokajać swe potrzeby psychiczne bez uciekania się do zachowań niepożądanych ze społecznego punktu widzenia.

II. CZYNNIKI WARUNKUJĄCE SKUTECZNOŚĆ PROFILAKTYKI

1. Do działań profilaktycznych włączeni powinni być wszyscy pracownicy szkoły, rodzice oraz instytucje zajmujące się problemami uzależnień.
2. Treść zajęć nie powinna rozbudzać u dzieci zainteresowania używkami, ciekawości i chęci spróbowania ich.
3. Zajęcia nie mogą przebiegać w atmosferze straszenia i moralizowania.

4. Podejmowane działania profilaktyczne zmierzać powinny do kształtowania u dzieci samoświadomości i samooceny oraz umiejętności komunikowania się i podejmowania decyzji i odpowiedzialności za siebie i innych.

III. ZADANIA SZKOŁY

1. Systematyczne rozpoznawanie i diagnozowanie zagrożeń związanych z uzależnieniami.
2. Dostarczanie informacji o substancjach uzależniających i skutkach ich zażywania w przypadku pojawienia się problemu.
3. Współpraca z rodzicami uczniów oraz instytucjami zajmującymi się problemami uzależnień.
4. Udzielanie porad uczniom, rodzicom i nauczycielom w zakresie zapobiegania uzależnieniom w razie potrzeby.
5. Przygotowanie nauczycieli do przeciwdziałania zagrożeniom związanym z uzależnieniami.
6. Podejmowanie działań interwencyjnych.
7. Kształtowanie odpowiednich postaw i umiejętności uczniów.
8. Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej form pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem.
9. Udostępnianie uczniom, rodzicom i nauczycielom informatorów, poradników oraz innych materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień.

IV. SPOSOBY REALIZACJI ZADAŃ

1. Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2. Prowadzenie edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia psychicznego.
3. Organizowanie zajęć profilaktycznych w ramach:
 - form pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - godzin dla wychowawcy klasy;
 - godzin do dyspozycji dyrektora;
 - zajęć pozalekcyjnych;
 - zajęć świetlicowych.
4. Organizowanie zajęć edukacyjnych w ramach:
 - przedmiotów nauczania;
 - ścieżek edukacyjnych.

V. STRATEGIA DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH, ZAPOBIEGAWCZYCH ORAZ INTERWENCYJNYCH WOBEC UCZNIÓW ZAGROŻONYCH UZALEŻNIENIEM

1. Systematyczne prowadzenie edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród uczniów, rodziców i nauczycieli.

- Realizacja programów profilaktyczno-wychowawczych.
- Realizacja zagadnień z profilaktyki uzależnień na lekcjach wychowawczych.
- Włączenie profilaktyki do realizowanych treści przedmiotów szkolnych.
- Szkolenie nauczycieli w ramach WDN.
- Organizowanie imprez szkolnych, konkursów i prezentacji promujących zdrowy styl życia.
- Organizowanie zajęć i imprez sportowych.

2. Rozwijanie działalności informacyjnej.

- Udzielanie i upowszechnianie informacji o instytucjach działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
- Kierowanie uczniów, rodziców i nauczycieli do instytucji pomocowych.
- Ekspozowanie na terenie szkoły materiałów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień.
- Szkolenie nauczycieli i rodziców w zakresie podstawowej wiedzy o uzależnieniach, sposobach rozpoznawania i przeciwdziałania tym zjawiskom.

3. Zadania wszystkich pracowników szkoły w zakresie pomocy uczniom zagrożonym uzależnieniem.

- Posiadanie określonej wiedzy dotyczącej rodzajów narkotyków, ich wyglądu, popularnych nazw i sposobów ich zażywania.
- Znajomość symptomów działania środków psychoaktywnych oraz umiejętność rozpoznawania zachowań uczniów będących pod ich wpływem.
- Umiejętność dostrzegania tzw. sygnałów ostrzegawczych (wagary, agresja, apatia).
- Umiejętność rozmowy z uczniami o problemie.
- Znajomość przyczyn, dla których dzieci i młodzież sięgają po środki uzależniające.
- Znajomość instytucji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.
- Znajomość procedur interwencyjnych w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi.

4. Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencje.

Pracownicy szkoły (nauczyciele, pracownicy obsługi):

- w sytuacjach szczególnych zagrożeń (nienaturalne zachowanie ucznia, pojawienie się na terenie szkoły osób podejrzanych) natychmiast powiadamiają o tym dyrektora szkoły, wychowawcę ucznia, pedagoga lub pracownika sekretariatu.

Dyrektor, wychowawca lub pedagog dokonują interwencji stosując wybrane formy (w zależności od sytuacji):

- wzywają rodziców do szkoły (telefonicznie, pisemnie lub osobiście);

- powiadamiają Policję (telefonicznie lub pisemnie);
- wzywają Policję w przypadku szczególnego zachowania ucznia (wyjątkowa agresja, nadpobudliwość mogąca zagrażać innym uczniom);
- wzywają Policję w przypadku pojawienia się na terenie szkoły lub w jej okolicy osób podejrzanych o rozprowadzanie środków odurzających;
- kierują ucznia do pielęgniarki szkolnej;
- wzywają Pogotowie Ratunkowe w sytuacji szczególnego pogorszenia stanu zdrowia dziecka.

Pedagog szkolny lub wychowawca:

- przeprowadzają rozmowę, wywiad z uczniem i rodzicami;
- przeprowadzają wywiad środowiskowy.

5. Współpraca z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych.

- Zebrania klasowe rodziców.
- Spotkania z rodzicami (z udziałem specjalistów: lekarz, psycholog, policjant).
- Indywidualne konsultacje z rodzicami.
- Spotkania pedagoga z Radą Rodziców.
- Wezwanie rodziców do szkoły w sytuacjach wymagających natychmiastowej interwencji.

6. Aktywny udział uczniów w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających, alternatywne wobec zachowań ryzykownych zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych.

- Udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych (w zależności od możliwości szkoły) - koła zainteresowań, konkursy, zabawy, zajęcia sportowe.
- Udział uczniów w akcjach społecznych i charytatywnych w zależności od możliwości.
- Prowadzenie przez nauczycieli zajęć wychowawczych mających na celu kształtowanie w dzieciach:
 - poczucia własnej wartości;
 - potrzeby dbania o zdrowie;
 - umiejętności interpersonalnych, samooceny i samodyscypliny oraz umiejętności podejmowania właściwych decyzji;
 - umiejętności komunikowania się oraz rozwiązywania konfliktów.

7. Treść i forma zajęć profilaktycznych (dostosowana do zachowań ryzykownych dzieci oraz stopnia zagrożenia)

Działania profilaktyczne w klasach I – III - promocja zdrowia

- nauka ciekawych form zabawy i spędzania czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań;
- uczenie dzieci mówienia o sobie, swoich uczuciach i problemach;
- budowanie obrazu własnej osoby i poczucia własnej wartości, zdobywanie przez dzieci pewności siebie i wiary we własne możliwości i umiejętności;
- uczenie dzieci otwartości, zaufania oraz radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

Działania profilaktyczne w klasach IV - VIII

- ukazywanie szkodliwego wpływu środków psychoaktywnych na organizm człowieka;
- wprowadzenie treningu asertywności, radzenia sobie z presją grupy oraz stanowczego odmawiania;
- uświadomienie dzieciom hierarchii wartości jako czynnika chroniącego;
- przekazywanie informacji o zagrożeniach społecznych jakie powoduje zażywanie szkodliwych dla zdrowia substancji;
- ukazywanie przykładów właściwych postaw, które mogą być wzorem dla dzieci;
- kształtowanie w dzieciach pozytywnego stosunku do własnej osoby oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi;
- kształtowanie wzorów zdrowego życia i spędzania wolnego czasu kształtowanie odpowiedniego stosunku do ludzi uzależnionych i chorych.

Formy zajęć:

- lekcje wychowawcze;
- programy profilaktyczne;
- spotkania z pedagogiem, psychologiem, pielęgniarką;
- prezentacje filmów;
- przedstawienia teatralne;
- konkursy i pokazy prac plastycznych;
- gazetki szkolne;
- imprezy ogólnoszkolne oraz klasowe (wycieczki, dyskoteki zabawy...);
- warsztaty dla uczniów;
- zajęcia sportowe;
- spotkania z ciekawymi ludźmi.

8. Edukacja rówieśnicza:

- działalność Samorządu Uczniowskiego;
- działalność drużyn harcerskich i zuchowych.

9. Sposób współdziałania pracowników szkoły ze służbą zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji.

- skierowanie ucznia do pielęgniarki szkolnej w przypadku złego samopoczucia dziecka lub gdy pracownik szkoły podejrzewa, że dziecko jest pod wpływem środków odurzających;
- zawiadanie rodziców;
- zaprowadzenie dziecka do lekarza (jeżeli rodzice nie pojawią się w szkole);
- wezwanie Pogotowia Ratunkowego w sytuacji szczególnego pogorszenia stanu zdrowia dziecka;
- wezwanie Policji w przypadku zauważenia na terenie szkoły lub w jej okolicy osób podejrzanych o rozprowadzanie środków odurzających lub zachowujących się agresywnie;
- wezwanie Policji w sytuacji szczególnie agresywnego zachowania ucznia lub gdy istnieje podejrzenie, że uczeń jest pod wpływem środków odurzających bądź posiada takie środki.

Powiadomienie Policji następuje poprzez:

- wezwanie;
- informację telefoniczną o zdarzeniu (sporządzenie notatki wewnętrznej z rozmowy);
- informację pisemną (w sytuacji niewymagającej natychmiastowej interwencji).

10. Współpraca z różnymi instytucjami, w szczególności organizacjami, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

- organizowanie darmowych posiłków dla dzieci;
- konsultacje na temat sytuacji rodzinnej wychowanków;
- kierowanie do ośrodka rodziców i opiekunów dzieci.

Świetlice socjoterapeutyczne

- kierowanie do świetlicy dzieci z rodzin ubogich i niewydolnych wychowawczo oraz dzieci z problemami szkolnymi i wychowawczymi;
- konsultacje z wychowawcami świetlic na temat uczniów.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

- badanie uczniów (pedagogiczne i psychologiczne);
- terapia indywidualna i grupowa.

11. Wspieranie dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, rozwijanie ich poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne.

- skierowanie ucznia do świetlicy socjoterapeutycznej;
- organizowanie pomocy w nauce oraz (w miarę możliwości) pomocy materialnej;
- włączenie ucznia do kół zainteresowań;
- włączenie ucznia do pełnienia określonych funkcji na terenie klasy i szkoły.

12. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem.

- organizowanie warsztatów szkoleniowych dla nauczycieli;
- prowadzenie przez nauczycieli lekcji otwartych;
- szkolenie Rady Pedagogicznej;
- samodoskonalenie nauczycieli;
- czytanie literatury fachowej i opracowywanie scenariuszy zajęć.

13. Dokonywanie systematycznej oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych.

Prowadzenie badań diagnostycznych